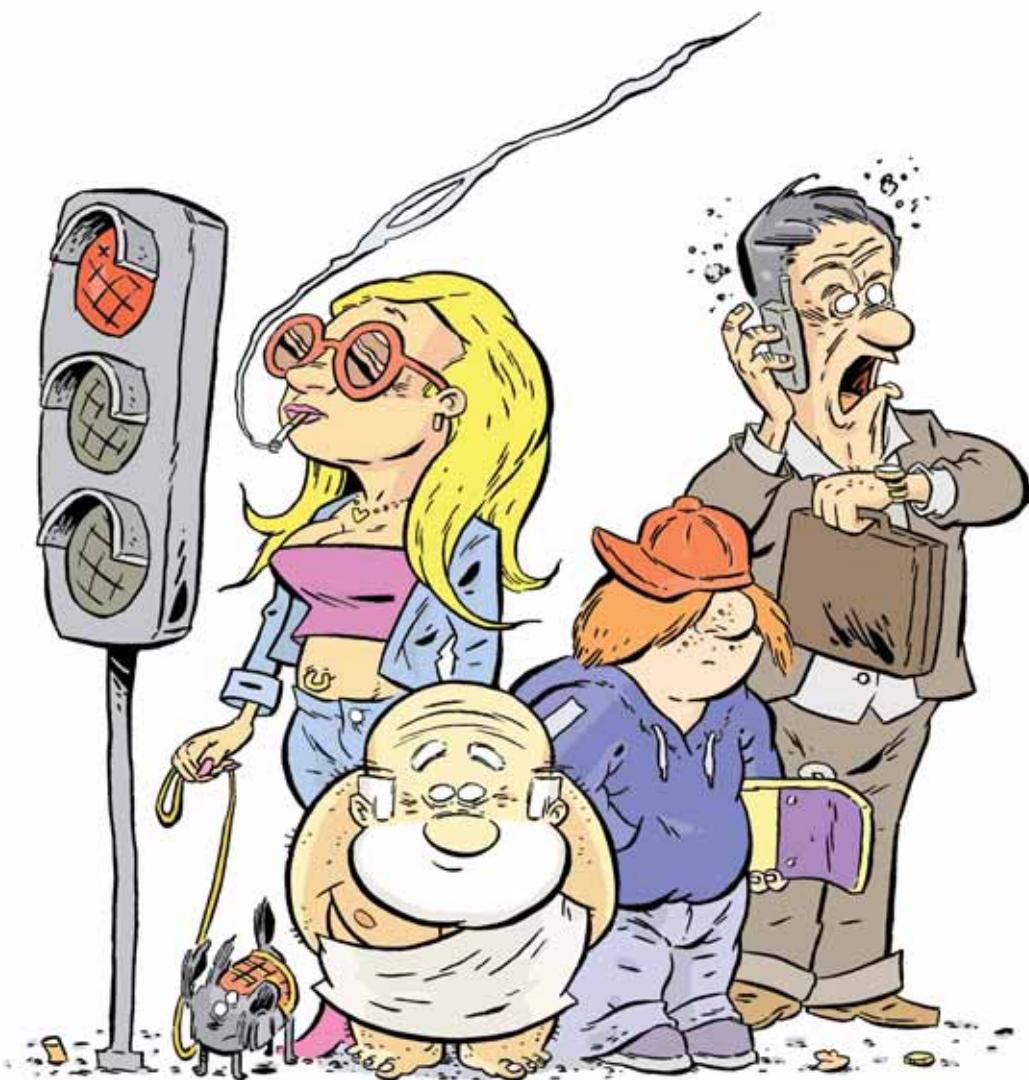

UVOD	6
SOKRAT KOT OSEBA	8
ZGODOVINSKI VIRI	14
ZAGOVOR IN OBSODBA NA SMRT	26
SOKRATOVA FILOZOFSKA DRŽA	38
SOKRATSKA METODA	46
VEDNOST IN NEVEDNOST	72
NAUK O VRLINAH	92
DUŠA, SMRT IN SAMOSPOZNAVANJE	102
POLITIČNA STALIŠČA	114
SOKRAT TUKAJ IN DANES	122
kratek slovar sokratskih pojmov	128
osnovna literatura	130
stvarno in imensko kazalo	132

SOKRAT TUKAJ IN DANES

Številna vprašanja in dileme, ki smo jih načeli v tej knjigi, se največkrat srečujejo z dvomom, kako zelo zaupati našim zgodovinskim virom o Sokratu. Je Platonov pogled nanj nekoliko preveč idealiziran? In kje točno se začneja njegov nauk in ne Sokratov? Kje se stikata in kje razhajata? Knjižne predstavitve Sokrata običajno nihajo med prevelikim ali premajhnim zaupanjem njegovemu učencu in posledica je, da so prikazi njegovega življenja in njegovih stališč v resnici le maskirano Platonovi. V njih se zato naštevajo »Sokratovi« pogledi na prav vseh področjih, ki jih sicer pripisujemo njegovemu učencu (morala, etika, politika, metafizika, vzgoja ipd.). Pred nami sploh ni Sokrat, ampak Platon! Na drugi strani se avtorji zadovoljijo z nekaterimi zelo kratkimi zgodovinskimi beležkami, kjer mu ne pripisujejo skoraj nobenega nauka, ampak le metodo, s pomočjo katere je iskal modrost. Oboji enako ponosno razlagajo, da opisujejo iskrivega bosonovega filozofa, prvi radodarno in obširno, drugi skrajno previdno in redkobesedno. Kdo točno ima prav in komu verjeti? Ne vemo, in prav zavoljo tega smo bili v poglavjih te knjige bolj na strani tistih, ki so previdnejši. Naše znanje o Sokratu je samo podvrženo sokratski ironiji: edina stvar, ki jo zanesljivo vemo o njem, je ta, da ne vemo (skoraj) ničesar. Pa vendar v njegovi bližini, kar je še en paradoks, ostajamo očarani – kako smo lahko očarani nad nečim, česar sploh ne poznamo?

Sokratova zapuščina in moralni poduk za vsakogar med nami in človeštvo v celoti sta izjemna in neponovljiva. V zgodovini evropske kulture bi težko našli nekoga, ki bi se tako nepozabno vtisnil v spomin zaradi svoje predanosti filozofiji in svojim načelom. Sokratova prepričljivost je univerzalna, njegov lik vznemirja človeškega duha v širokem obsegu od mladih do starih in mu služi kot kažipot – resda predvsem tistim, ki jih je kdaj očarala filozofija in jim moralnost v življenju nekaj pomeni. Torej prejkone iskanje in privrženost modrosti. Čeprav ni zapisal niti vrstice besed in čeprav bi težko rekli, da je sestavil sploh kakšen filozofski sistem, po katerem se ga bomo spominjali (saj imamo težave že s sestavljanjem fragmentov njegovega življenja!), nam je prepustil v trajen premislek marsikatero misel s svojim ravnanjem, življenjsko in obenem filozofsko držo, pa tudi načinom delovanja. Njegova metoda, ki smo jo podrobno opisali, je kasneje v ravnanju številnih postala pomembna tudi zato, ker je tak »preiskovalni« način pogovora s sogovorncem, kakorkoli je že videti poljuben, začrtal temelje filozofiji kot racionalni disciplini. Daleč od tega, da je Sokrat upri-